

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

XIKAMBELO XA RIXAKA XA LEMBE NA LEMBE 2015 GIREDI 2 XITSONGA RIRIMI RA LE KAYA XIKAMBELO

TIMARAKA: 30

TIMARAKA

NKARHI: Awara yi1

XIFUNDZHANKULU _____

XIFUNDZHANTSONGO _____

SEKETE _____

XIKOLO _____

NOMBORO YA EMIS (9 wa tidijiti)

--	--	--	--	--	--	--	--	--

TLILASI (xik. 2A) _____

XIVONGO _____

VITO _____

RIMBEWU (✓)

MUFANA

NHWANYANA

SIKU RA KU VELEKIWA

C	C	Y	Y	M	M	D	D
---	---	---	---	---	---	---	---

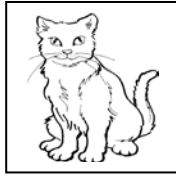
Xikambelo lexi xi na tipheji ta 15 leti nga katsiki pheji ya le handle.

Swiletelo swa mudyondzisi:

1. Hlayela vadyondzi xiletelo/xivutiso xin'wana na xin'wana hi ku nonoka, hi rito leri twalaka kambirhi, vadyondzi va ri karhi va landzelela eswibukwanini swa vona.
2. U nga hlamuseli swiletelo/swivutiso.
3. Nyika vadyondzi nkarhi wo tsala tinhlamulo hi voxwe eka swivandla leswi va nyikiweke swona. Ku hlaya ka wena ku nga kongomisi eka tinhlamulo.
4. Loko va hetile ku tsala, yana emahlweni u va hlayela xivutiso lexi landzelaka.
5. Landzelela maendlelo lama ku kondza u fika eka xivutiso xo hetelela.
6. Endla switoloveto na vadyondzi.

Switloveto:

1. Tsala (x) eka letere leri nga na nhlamulo leyi nga yona.

Lexi i ...

A	B	C	~~D~~
mbyana.	homu.	huku.	ximanga.

U hlamurile swona loko u tsarile (x) letere 'D'.

2. Tsala tinomboro 1-4 eka swibokisana ku komba nandzelelano lowu nga wona u nga wu tirhisaka ku hlamba meno.

Tsakamisa burachi ya meno.	
Kucunga nomo.	
Hlamba meno.	
Kamela xisibi xa meno eka burachi ya meno.	

U hlamurile swona loko u tsarile tinomboro hi nandzelelano lowu:

1, 4, 3, 2.

3. Tsondela letere leri nga ekusuhi na nhlamulo leyi nga yona.
... ra mina ra vava.

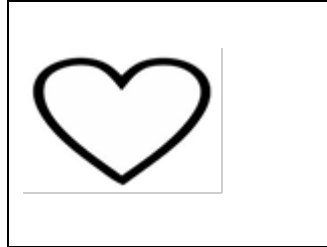
- A Vona
- B Voko
- C Vana
- D Voni

U hlamurile swona loko u tsondzerile letere 'B'.

Eka xikambelo lexi landzelaka u ta hlamula swivutiso swo fana na leswi u swi hlamuleke.

Xikambelo xi sungula eka phej i leri landzelaka.

- 1.1 Languta xifaniso.
Tsondzela letere leri nga ekusuhi na nhlamulo leyi nga yona.

Lexi i xifaniso xa ...

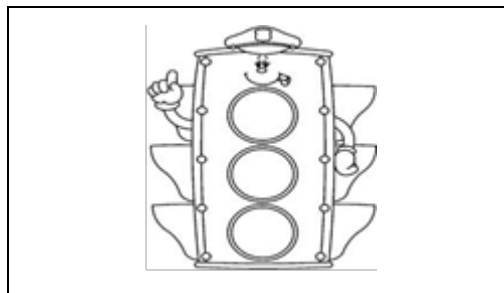
- A mbila.
- B mbili.
- C mbilu.
- D mbita.

- 1.2 Languta marito eka swibokisana.

Tsala rito leri nga rona ra xifaniso eka ntila.

rhokota	rholeta	rhoboto	rholuta
---------	---------	---------	---------

Leyi i .....

1.3 Tsondzela letere leri nga ekusuhi na nhlamulo leyi nga yona.

Xana n'watipala u endla yini loko bolo yi ta etipaleni?

A khuma

B khiya

C khoma

D khama

1.4 Tsala (x) eka xibokisana lexi nga ekusuhi na nhlamulo leyi nga yona.

...ana ya vukula.

byr	mbt	mbh	mby
-----	-----	-----	-----

1.5 Tsala (x) eka letere leri nga ehenhla ka nhlamulo leyi nga yona.

Manana u ...ala papila.

A	B	C	D
hl	ts	tl	tsh

Hlaya xitori kutani u hlamula swivutiso swa 2-8.

Tatana na manana Baloyi va tshama epurasini na vana va vona Amukelani na Gavaza. Manana Baloyi na Gavaza va tsakela ku basisa hoko ya tinguluve ni ku baka xinkwa masiku hinkwawo. Mindyangu ya ka Sambo, Chauke na Sithole yi tsakela ku endzela ndyangu wa ka Baloyi. Vana va hlayisa tihuku na masekwa. Tatana Baloyi u risa tihomu na tinyimpfu.

Siku rin'wana loko vandyangu lowu va ri karhi va tiphina hi swakudya swa nhlikanhi ku nga chizi, machipisi na nyama ku humelerile nghozi yo chavisa swinene. Tibiriki ta teretere ti chuchekile, teretere yi tlhentlha hi swintsongontsongo. Tatana Baloyi a kalakala ku lemukisa ndyangu wa yena. Teretere yi vumbulukile yi hundza hi laha a va tshamile kona kutani yi wela endzeni ka damu ra mati. Vandyangu va yi hlongorisile ku kondza va ya fika edan'wini.

Tatana Baloyi u panile tihomu ku koka teretere. Hinkwavo va tsakile hikuva a ku vavisekanga munhu.

[Yi huma: DBE]

2. Tsala (x) eka xibokisana lexi nga ekusuhi na nhlamulo leyi nga yona.

Xana hi yihi nhlokomhaka (vito) ya xitori?

Tihuku ta le purasini.	
Teretere yi tlhentlha.	
Teretere yi va pfunile.	
Swakudya swa vana swa ni mixo.	

3. Tsala (x) eka xibokisana lexi nga ekusuhi na nhlamulo leyi nga yona.

I va mani lava a va ri na vana vambirhi?

Tatana na manana Baloyi.	
Tatana Baloyi na manana Nkuna.	
Tatana Baloyi na manana Sono.	
Tatana Baloyi na manana Sambo.	

4. Hetisa xivulwa.

Ndyangu wa ka Baloyi wu tshama e.....

5. Tsala ndzandzelelano wa timhaka ku ya hi laha ti humeleleke ha kona eka xitori. Tsala tinomboro 1-4 endzeni ka swibokisana.

Vandyangu va vile na swakudya swa nhlikanhi.	
Ndyangu wa ka Baloyi wu tshama epurasini.	
Tihomu ti koka teretere ku yi humesa edan'wini.	
A va tirha swin'we hinkwavo epurasini.	

6. Tsala (x) eka xibokisana lexi nga ekusuhi na nhlamulo leyi nga yona.

Teretere yi tlhentlha swintsongontsongo hikuva ...

mavhilwa a ma ri mantsongo.	
tibiriki a ti ri tintshwa.	
tibiriki ti chuchekile.	
mavhilwa a ma ri lamakulu.	

7. Tsala (x) eka xibokisana lexi nga ekusuhi na nhlamulo leyi nga yona.

Hinkwavo a va tsakile hikuva ...

ndyangu wu ngehenile ematini.	
a ku vavisekangi munhu.	
teretere yi tlhentlha yi wela edan'wini.	
Amukelani na Gavaza va hlongorisa teretere.	

8. Hlamula swivutiso leswi landzelaka.

8.1 Xana u xi tsakerile kumbe a wu xi tsakelanga xitori?

.....

8.2 Xana hikokwalaho ka yini u tsakerile kumbe u nga tsakelangi xitori?

.....

9. Tsondzela letere leri nga rona.

Hi rihi rito leri vulaka swo fana na rito saseka'?

A tsakisa

B swinene

C xonga

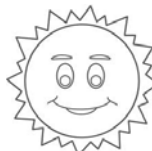

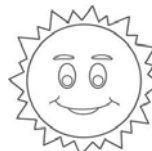

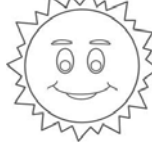

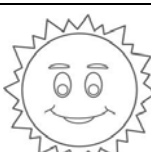
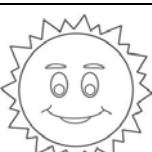

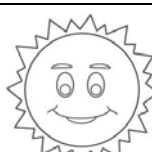
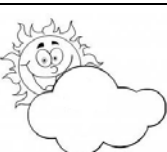

D vavisa

10. Tsala nhlamulo leyi nga yona ehenhla ka ntila.

Rito fularha ra nonoka' i.....

11. Languta girafu kutani u hlamula swivutiso 11.1-11.3.

Swifaniso swa maxelo					
					
Dyambu	Mapapa na dyambu	Mpfula	Mapapa	Ku duma na rihati	Moya

Chati ya maxelo- Nyenyenyani						
Sonto	Musumbh unuku	Ravumbir hi	Ravunha rhu	Ravumun e	Ravuntlh anu	Muqhivela
						
						
						
						

[Yi huma DBE]

11.1 Tsondzela letere leri nga ekusuhi na nhlamulo leyi nga yona.
Xana chati ya maxelo i ya nhweti yihi?

- A Nyenyankulu
- B Dzivamisoko
- C Nyenyenyani
- D Khotavuxika

11.2 Tsala (x) eka xibokisana lexi nga ekusuhi na nhlamulo leyi nga yona.

I masiku mangani ku nga na dyambu?

A	9
B	11
C	13
D	20

11.3 Tsondzela letere leri nga ekusuhi na nhlamulo leyi nga yona.

Ku na masiku mangani hi nyenyenyani ?

A 28 masiku

B 7 masiku

C 4 masiku

D 30 masiku

12. Tsondzela letere leri nga ekusuhi na nhlamulo leyi nga yona ku hetisa xivulwa.

Xana swakudya leswi swa nhlikanhi i swa...?

A tona.

B tihi.

C wihi.

D wena.

13. Tsala nakambe swivulwa leswi landzelaka.

Sungula swivulwa hi marito lama u nyikiweke.

13.1 Tatana Baloyi a huwelela ku lemukisa ndyangu.

Tolo.....

13.2 Teretere yi tlhenthla yi wela edanwini.

Mundzuku.....

14. Tsala nakambe swivulwa.

14.1 Tirhisa mahikahatelo **mambirhi** lamanene eka xivulwa.

gavaza u baka xinkwa

.....

14.2 Tirhisa **rin'we** ra mahikahatelo lamanene eka xivulwa.

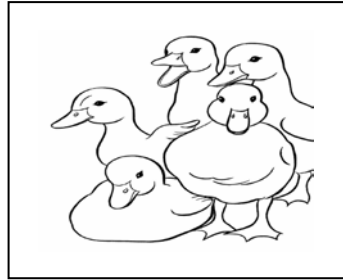
Xana teretere yi kwihi

.....

15. Riviti i rito leri tirhisiwaka ku thya mavito ya vanhu kumbe swilo.

Languta xifaniso kutani u tsala vito ra xona

Vana va hlayisa .....

16. Tsala ndzimana ya kwalomu ka 5-8 wa swivulwa hi xifaniso. Tirhisa mahikahatelo na ririmi lerinene. U nga tsali tinomboro kumbe ku vuyelela swivulwa swa wena.

A large rectangular box containing ten horizontal dotted lines, intended for a student to write their answer to the question above.

NTSENGO: 30

